

Titel Ludere, lommetyve og lirekasssemænd(5)

Tema: Historien om Underdanmark 1933-1960

Fag: Historie og samfundsfag

Målgruppe: 7. kl., 8.kl, 9.kl og ungdomsuddannelser

DRK, 2015, 30 min.

Udsendelsen kan bruges som baggrunds-appetizer til et undervisningsforløb i specielt historiekanonpunktet "*Kanslergedeforliget 1933*", hvis læreren ønsker at belyse demokratiets bagside eller Velfærdsamfundets skyggesider i et historisk lys samt første forsøg på at løse problemerne med velfærdsforliget i 1933 eller i samfundsfagets kompetenceområder "*Sociale, kulturelle og økonomiske forhold*" med fokus på Velfærdssamfundets historiske udvikling og de rettigheder og pligter, der spiller ind her for det enkelte individs muligheder over tid.

Læreren kan stille vejledningens 5 elevspørgsmål før eller efter visningen, og for at lette lærerens forberedelse rummer vejledningen også svar på elevspørgsmålene. Læreren kan selv flytte spørgsmålene over i andet format, samt omformulere og bruge spørgsmålene mere målstyrende.

Faglig relevans / kompetenceområder

Med 5. udsendelse gives et overblik over de socialt svages stilling i Danmark fra ca. 1933-1960. Udsendelsen giver eleven et særligt levende indblik i historiekanonpunktet "*Kanslergedeforliget 1933*" med fokus på, hvad dette forlig kom til at betyde for borgere i datidens Underdanmark: velgørehed blev til sociale rettigheder, psykiatriens langsomme forbedring, etablering af lovgivning for fx fremmede og hjemløse mv.

Ideer til undervisningen

Elevspørgsmål

1: Beskriv " <i>det farende folk</i> ", som Liv Thomsen beretter om.
2: Hvad sker der i Danmark i 1933?
3: Med hvilke ord, vil du beskrive datidens offentlige systems syn på udsatte borgere i Underdanmark?

4: Hvad sker der så i Danmark i 1875 i forhold til fremmede mennesker fra andre lande?

5: Beskriv, hvad der sker i 1950'erne i Danmark på velfærdsområdet.

Svar på elevspørgsmål

1: *"Det farende folk"* var de mennesker, der som Liv Thomsen beskriver, *"hutlede"* sig gennem tilværelsen med forskellige former for underholdning i håbet om, at folk ville betale dem lidt penge for deres besvær. Mennesker, der ikke havde noget sikkerhedsnet, og som underholdte befolkningen på gader og stræder og ikke på de fine teatre i byerne. En broget samling af sigøjnere, gøglere og cirkusartister.

2: Socialminister Steincke indfører loven om offentlig forsorg, hvor alle de love, der er kommet siden fattigloven i 1891, bliver samlet. Fattighjælp bliver erstattet med kommunehjælp, og man kan nu få hjælp i perioder, uden at miste stemmeretten og borgerlige rettigheder. Dog består den gamle deling mellem værdigt og uværdigt trængende fortsat.

3: Systemet vidner om *system og kontrol*. Ideen er, at man skal *kontrollere* de afvigende, så deres *amorske opførsel* holdes under *opsyn*.

4: Her får vi fremmedloven, som klart tilkendegiver, at vi i Danmark ikke ønsker sigøjnere. Den forbyder folk at opholde sig i Danmark, hvis de har et erhverv, hvor de vandrer fra sted til sted. Disse tanker hænger sammen med tankerne om nationalstaten, som vinder frem i denne periode. I 1952 bliver denne lov erstattet med en anden lov.

5: Velfærden for alle grupper begynder at dukke frem. Tag fx Blushøjslejrens beboere, der får tilbud om lejlighed eller antabus og psykiatriske samtaler og behandling, der hjælper alkoholikerne. Den gamle forestilling om de uværdigt trængende er langsomt på retur. Også alderdomshjælp opstår, mens det danske velfærdssamfund vokser frem. Dog klæber kontrollen stadig til de nye institutioner.

Supplerende materialer

Besøg <https://ucc.dk/cfu/vejledning/kulturfag/historie> for inspiration til yderligere undervisning. Se især historiekanonpunkterne *"Slaget på Fælleden"* og *"Kvindernes valgret"* og *"Kanslergadeforliget 1933"*